

РЕЦЕНЗИЯ

На представените трудове за участие в конкурс
за академична длъжност „Професор”,
обявен от ЮЗУ „Н. Рилски”, в ДВ, бр. 54 от 01.07.2014
по шифър 1.1. – Теория и управление на образованието (Организация и
управление на образованието)

Рецензент: проф. Вяра Годорова Гюрова, доктор на науките

Кандидат: доц. Ваня Спасова Георгиева, доктор на науките

I. Кратки биографични данни за кандидата

Доц. дн Ваня Спасова Георгиева е завършила специалност „Педагогика”, със специализация „Психология” в СУ „Св. Кл. Охридски”. Научната ѝ кариера е свързана със защитата на двете докторски степени: през 1987 г. става „Кандидат на науките”/”Доктор” по шифър 05.07.01. Теория на възпитанието и дидактика, а през 2010 г. става „Доктор на науките” по същия шифър (05.07.01. Теория на възпитанието и дидактика), с конкретизиране на научната област „Организация и управление на образованието”.

В автобиографията ѝ са отразени и 4 специализации (в Берлин, Минск, Москва и Амстердам, както и участие в квалификационни тренинги на организациите „Отворено общество” и „Отворено образование” (които също са вид специализации). От специализациите с особена важност за настоящия конкурс е специализацията ѝ по Образователен мениджмънт в Амстердамския университет – в Националното училище по образователен мениджмънт на Холандия. Тази специализация (без да подценявам останалите), заедно с управленския ѝ опит като експерт в Инспектората по образованието на МНП, в гр. Русе (1996-1997 г.), като ръководител на Академичен център за социална компетентност в ЮЗУ „Н. Рилски” (2004-2011 г.) и като ръководител на магистърската програма по Образователен мениджмънт в ЮЗУ- гр. Благоевград

през последните 5 години я оформят като един от водещите експерти в страната в областта на организацията и управлението на образованието

II. Характеристика на научната продукция на кандидата

В конкурса доц. дн Ваня Спасова Георгиева участва с 50 публикации, въпреки, че научната ѝ продукция след хабилитирането ѝ като доцент през 1996 г. е много по-голяма.

Научната продукция на доц. дн Ваня Спасова Георгиева съдържа всички разновидности – книги (монографични, учебници за деца и студенти, ръководства за учители), статии, доклади и презентации от научни форуми, които са доказателство за високо ниво на компетентност и работоспособност. Без да подценявам разпределението, което доц. дн Ваня С. Георгиева прави на своята продукция, смятам, че представените публикации могат да се разпределят по вид както следва:

- С монографичен характер - 9 (раздел А - публикации с номера 1,3,4,5,6; монографичен характер имат и колективните сборници, описани в раздел В под №9 №10 и №19)

- Учебници, учебни пособия и методически ръководства - 8, които се разпределят както следва:

- 5 учебника за ученици (Раздел Б - №1 до №5) и 2 книги за учителите, в които има са (Раздел В: №3 и №5 – съответно публикации с номера 5 и 6);

- 1 учебник за студенти - раздел В, №11;

- 2 ръководства по проекти (в тях има повече от 1 публикация) – описани в раздел Д, №1 и №6;

- 2 студии - в електронен вариант - (Раздел Д- №2 и №3)

- Статии в списания и научни сборници – 28, които се разпределят както следва:

- В списания – 4 (раздел В - №1, №2, №15 и №16);

- В научни сборници, в т.ч. от конференции – 24 (всички останали номера)

- 2 доклада на конференции (непубликувани – според документацията) - (Раздел Г- №6 и №7)

Три от публикациите са на английски език и 1 – на сърбо-хърватски.

Авторските публикации са 32, останалите са в съавторство, като в общите книги добре е разграничено участието на всеки един от авторите.

Научната продукция на доц. дн Ваня Сп. Георгиева е посветена на следната проблематика:

- **Организация и управление на образованието** – в тази група могат да се открият публикации, посветени на: Мениджмънта на образованието; Управлението на училището; Управление на промяната в образованието; Проблеми и технологии на качеството в образованието; Образователен маркетинг; Иновационен мениджмънт; Методи за диагностика и управление; Управление на човешките ресурси (връзки с обществеността) в образованието; Технологичното образование (в т.ч. обучението по труд и техника); Организация и управление на образованието в България и в САЩ; Европейски тенденции в организацията и управлението на училищното образование.

- **Квалификацията на учители и управленски кадри (в т.ч. по образователен мениджмънт).**

- **Гражданското образование:** Същност и специфика на гражданското образование; Гражданското общество и правовата държава; Трудовите взаимоотношения и закона; Права, задължения и отговорности на работещите (в контекста на кариерното образование на ученика);

- **Мястото на ИКТ в технологичното обучение и управлението на образованието.**

- **Проблеми на обучението и възпитанието:** Модулната форма на организация на обучението; Възпитанието в труд; Индивидуализацията на учебната дейност; Обучението по труд и техника, по домашна техника и икономика и по технологии за деца от 6 до 16 години; Подготовката на учители за технологичното обучение в България и Англия.

Всички тези аспекти на научния интерес на доц. дн Ваня Спасова Георгиева са обект на коментар и анализ в настоящата рецензия поради разглеждането на образованието, неговата организация и управление в по-широк смисъл: като система и като дейност на образователните институции; като равнища на организация у управление вътре в институциите; като условия и фактори за ефективност на образованието, неговата организация и управление.

Във всеки един от тези аспекти (съответно области на научен интерес на кандидата) могат да се открият значими за теорията и практиката на организацията и управлението на образованието приноси.

III. Основни приноси

Няма да е пресилено ако се каже, че за периода на своята преподавателска и научна кариера във Факултета по педагогика на ЮЗУ „Н. Рилски” Доц. дн Ваня Спасова Георгиева обогатява теорията и практиката на дисциплините, които преподава. Най-важните нейни приноси могат да се конкретизират по следния начин:

а) в науката

- Изяснява достъпно и ясно редица понятия (и термини) от съвременния образователен мениджмънт и образователния маркетинг.

- За пръв път у нас в своя дисертационен труд, „Метатехнологии за мениджмънт на качеството на училищното образование” (2009) и в публикациите по същата проблематика, сред които безспорно се отличава едноименната монография (раздел А, №1) доц. дн Ваня Спасова Георгиева разработва концепцията за управлението на качеството на образованието като метатехнология. За целта тя прави многостранен анализ на категориите и концепциите „технология” и „метатехнология”, на тяхната интерпретация и на практическите решения и подходи за прилагането на метатехнологията за управление на качеството в училищното образование.

- Разработва „педагогическия вариант” на концепцията за прилагането на синергетичния и маркетинговия подходи в управлението, като изяснява техните

метатехнологични функции в контекста на една съвременна концепция за мениджмънт на качеството на училищното образование.

- Разработва и апробира в практиката собствен метатехнологичен модел за управление на качеството в училищното образование и рамка за самооценяване, които успешно могат да се адаптират и използват за оценяване на качеството и в институции за висше и за неформално образование.

- Разработва и обогатява концепцията (концепциите) за образователното пространство, образователната среда и учебната среда и техния мениджмънт.

- Разработва и обогатява теорията на образователния маркетинг, маркетинговите стратегии и рекламата като функции на мениджмънта на образователните институции.

- Разработва онтодидактическите и методологическите проблеми на усвояването на една PR-култура от бъдещите специалисти-управленци.

- Анализира спецификата и функциите на маркетинговата комуникация и PR-културата в образованието.

- Съавтор е на първото у нас ръководство „Образователен мениджмънт” (2001), с акцент върху организацията и управлението на образователни дейности, институции и проекти.

- Разработва и обогатява концепцията за мениджмънта (управлението) на промяната в образователните пространства, в контекста на изграждането на европейското образователно пространство и демократизирането на българското училищно образование (развиване на „училището като територия на ученика”).

- Изследва и анализира различни (в т.ч. управленски) аспекти на обучението, реализирано в културно образователната област „Бит и технологии” и трите учебни предмета, които я определят. Разработва параметрите на модулната организация в обучението по техника, технология и икономика, като предлага конкретни модели за индивидуализация на обучението чрез използването на специфични модули в учебното съдържание.

- Определен принос към гражданското образование са разработките на Доц. дн Ваня Спасова Георгиева за кариерното развитие на учениците и развиване у тях на култура на трудовите взаимоотношения на работното място.

б) в научно приложната дейност:

- С най-голяма практическа стойност оценявам учебниците и учебните помагала, разработени от Доц. дн Ваня Спасова Георгиева, които са педагогически и методически издържани, логически и атрактивни, написани на достъпен език.

- Принос към практиката на училищното управление е разработеният и апробиран модел от Доц. дн Ваня Спасова Георгиева за оценяване на качеството в училищното образование, който е ценен инструмент за директорите на училищата и външните оценители в търсенето на измерими параметри на качеството на училищното образование.

- За целите на училищната практика Доц. дн Ваня Спасова Георгиева разработва и параметрите на модулната организация в обучението по техника, технология и икономика, като предлага конкретни модели за индивидуализация на обучението чрез използването на специфични модули в учебното съдържание.

- Определен принос към практиката на обучението по гражданското образование на учениците са методическите указания и практическите задачи за развиване на правна култура в контекста на трудовото право, ориентирани в света на труда, правата, задълженията, отговорностите и като цяло - на трудовите взаимоотношения на работното място.

в) в преподавателската дейност

В документа „Описание на доказателствата, удостоверяващи изпълнението на изискванията на чл. 87 и чл. 90, ал. 2 и ал. 3 от Правилата” са описани преподавателските постижения на кандидата за професор Доц. дн Ваня Спасова Георгиева. Тя прави редица „първи стъпки” (в ЮЗУ „Н. Рилски” и извън него) и/или надгражда постижения във важни съвременни области като: образователния мениджмънт, образователния маркетинг, маркетингови

стратегии и реклама в образованието, управление и контрол на качеството в образованието, връзки на училището с обществеността, мениджмънт на промяната в образованието, организация и управление на процеса на технологично обучение, гражданското образование. В документа се казва: *„Всички лекционни курсове, които четете в магистърската програма „Образователен мениджмънт” и специалност „Педагогика с образователен мениджмънт ” са авторски и принципно нови за учебния процес в ЮЗУ „Н. Рилски”-Благоевград”*. Нейните монографични издания и методически ръководства (разработени самостоятелно и в съавторство) са ценни учебни помагала за студенти, специализанти и практикуващи учители и директори.

- ***Значимост на приносите за науката и практиката***

Всичко казано дотук убеждава в значимостта и приносния характер на цялата научна продукция на Доц. дн Ваня Спасова Георгиева за развитието на образователната теория и практика у нас и по-конкретно – на организацията и управлението на образованието.

IV. Критични бележки, препоръки, въпроси

Определено по-добре биха могли да бъдат описани и подредени публикациите на кандидата в конкурса. Например:

- Монографичните издания би следвало да са в самостоятелен раздел, следвани от учебници, учебни пособия и методически ръководства (авторски и колективни).

- Добре би било да се уеднакви подхода при описанието на повече от 1 публикация в колективни книги. Сега в раздел „Д” под №1 са описани 7 теми в едно колективно ръководство, а под №6 – 2 части (с по няколко теми вътре) от друго колективно ръководство.

- Добре би било към публикацията под №6 в раздел В да се добави и текста на доклада.

- Добре би било в пакета с материалите да се добавят електронните публикации на диск и/или печатно копие на текста.

Направените бележки са от „технически характер” и не омаловажават безспорните достойнства на научната продукция от гледна точка на проблематиката, съдържанието, новостта и приносните моменти.

V. Заключение

Доцент дн Ваня Спасова Георгиева отговаря на всички условия за заемане на академична длъжност «професор», в съответствие със Закона за академичния състав в Република България и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ «Неофот Рилски», раздел V. По-конкретно тя:

1. има образователна и научна степен „Доктор” (от 1987 г.) и научна степен „Доктор на науките” (от 2010 г.);
2. от 1996 г. до момента е доцент във ФП на ЮЗУ «Неофот Рилски»;
3. има достатъчна по количество и качество научна продукция;
4. води часове по дисциплини, отнасящи се до настоящия конкурс с бакалаври, магистри, специализанти, в т.ч. в две магистърски програми и на английски език;
5. има своята научна школа от петима докторанти и много дипломанти.
6. цитирана е от други автори у нас и в чужбина;
7. има участие в 16 научни проекти (университетски, национални, международни, като на 4 от тях е ръководител.

Всичко казано дотук ми дава основание да направя следното заключение:

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за това доц. дн Ваня Спасова Георгиева да заеме академичната длъжност «Професор» във Факултета по педагогика на ЮЗУ «Неофит Рилски» по професионално направление 1.1. – Теория и управление на образованието (Организация и управление на образованието).

Рецензент:

(проф. дн В. Гюрова)

22.09.2014